

Studieplan om fredsarbete

*med utgångspunkt i
Ett ekumeniskt upprop
för rättfärdig fred*

Utgivningsinfo

Författare: Annika Spalde

Titel: Studieplan om fredsarbete med utgångspunkt i Ett ekumeniskt upprop för rättfärdig fred

Copyright 2013 Sveriges Kristna Råd

Bakgrund

Sverige ska lägga nittio miljarder på nya stridsflygplan. I Mellanöstern går Israel och Hamas ytterligare en rond i våldets spiral. I USA debatteras om lärare kanske behöver bära vapen för att kunna skydda barnen mot galningar. På många skolgårdar, världen över, får barn som mobbas ta emot slag och sparkar.

Varför har vi inte som mänsklighet kommit längre? Borde vi inte ha tillgång till resurser – mentala, kulturella, sociala – för att hantera konflikter och orättvisor på andra, mer mänskliga sätt? Är det inte märkligt att vi kan utforska rymden men inte leva tillsammans på denna planet utan att sätta kulor i varandra och ödelägga hela grannskap med bomber?

Yes we can! borde vara vårt utrop inför denna situation. Det kan vi visst! Om vi övar på andra metoder och förhållningssätt, om vi lägger resurser på dem. Många kristna är övertygade om att vi är kallade till detta; att gå före och visa på fredliga lösningar. Att Jesus liv och budskap inspirerar oss till ickevåld, att den Heliga Anden manar oss i denna riktning. Idag pågår processer, både inom Kyrkornas Världsråd och i enskilda samfund, för att finna ett nytt förhållningssätt gentemot krig och våld, bortom teorier om ”det rättfärdiga kriget”. Det samlande begreppet för detta har blivit ”rättfärdig fred”, på engelska *just peace*.

År 2011, efter flera års teologisk reflektion, kom Kyrkornas Världsråd med Ekumeniskt upprop för rättfärdig fred. Att gå den rättfärdiga fredens väg, som vi uppmuntras till i uppropet, är en resa som går både inåt och utåt. Det handlar om attityder, om andlighet, om handlingar och vanor. Som en hjälp att studera och reflektera över uppropet har Kyrkornas världsråd tagit fram ett material, Just Peace Companion (JPC). Mycket av inspirationen i denna studieplan kommer därifrån. (Boken kan beställas från bokus.com. Det är dock inte alls nödvändigt att ha den för att använda studieplanen.)

Hur kan studieplanen användas?

Nedan är ett förslag på upplägg för att under fyra träffar läsa och samtala kring innehållet i uppropet för rättfärdig fred. Varje träff har ett tema: vi börjar i reflektion kring hur våldet ser ut, går vidare till ickevåld hos Jesus och i världen, för att sedan knyta detta till konkreta frågor och avslutningsvis fundera över hur församlingen kan bli en plats där fredens andlighet och praktiker odlas. Det är bra om deltagarna före första träffen har möjlighet att läsa igenom uppropet i sin helhet.

Inom ickevåldsrörelser världen över har man de senaste årtiondena utvecklat olika redskap för att öka delaktighet och gräsrotsdemokrati. Det är ett sätt att tillämpa ickevåld på gruppens interna liv: Hur gör vi för att inte vissa ska dominera våra träffar? Hur skapar vi intressanta och givande möten? Hur agerar vi om någon blir kränkt i en diskussion? Läs nedanstående text före er första samling och fundera över om ni vill testa att använda dessa redskap då ni träffas för att reflektera över Uppropet.¹

”En viktig erfarenhet som gjorts är att en grupp inte kan vara större än sju-åtta personer om alla ska delta i samtalet. I en större grupp är det alltid någon eller några som tycker det känns obehagligt att prata inför de andra. De tystnar. En annan erfarenhet är att möten fungerar bättre om det är fler än en person som har ansvar för dem. För att ett möte ska bli verkligt bra behöver många uppgifter lösas och många behov tillgodoses (se till att tiden hålls, att man håller sig till ämnet, att alla deltagarna hänger med i samtalet, att ingen blir tyst, att stämningen är god, osv.) Det är orimligt att lägga ansvaret för allt detta på en person (mötesordföranden), vilket görs i traditionella mötesformer. Ordföranderollen har därför delats upp på flera personer. Här är tre av dessa.

¹ *Konsten att leva (red Harry Månsus), ur kapitlet ”Profetisk andlighet” av Annika Spalde och Pelle Strindlund.*

Mötesunderlättare kallas den som håller i mötet, leder det framåt, har koll på dagordningen och ser till att deltagarna håller sig till den. Uppgifterna liknar som synes den traditionella mötesordförandens.

Stämningssunderlättare kallas den person som tar ett särskilt ansvar för stämningen. Dels den fysiska miljön – till exempel om det behövs en minipaus eller vädring, dels den allmänna stämningen – till exempel om någon verkar bli ledsen under mötet eller om någon uttrycker sig på ett kränkande sätt. I sådana situationer rycker stämningssunderlättaren ut. Antingen genom att ta upp problemet direkt eller genom att prata med de berörda under någon rast.

Tidsunderlättare kallas den som håller koll på tiden. Det är hans eller hennes ansvar att säga till när man närmar sig sluttid, till exempel några minuter innan en viss del av samlingen är slut. Det brukar också vara tidsunderlättarens uppgift att samla ihop folk efter rasterna.

Dessa funktioner kan rotera vid de olika träffarna. Man kan också vilja ha samma funktionärer ett par gånger i rad för att de ska komma in i sin roll.

Här är några andra redskap som vuxit fram eller utvecklats i ickevåldsrörelsen.

Rundan är en mycket gammal tradition. Den innebär att var och en, i tur och ordning, får prata utan att bli avbruten. Man kan också passa, det vill säga välja att inte säga något.

Det är lätt att glömma bort att man är i en runda och börja prata när det inte är ens tur. Då är det mötesunderlättarens uppgift att påminna deltagarna om att det är en runda, att den talträngde får vänta på sin tur.

Rundor skänker ett lugn vid samlingar. De främjar eftertänksamhet. Folk får ju den tid de behöver för att komma underfund med vad de

anser. När deltagarna kan koncentrera sig utan att behöva vara rädda för att någon annan tar ordet, blir kvalitén på reflektionen högre.

En *personlig rapport* är en runda där man får berätta – om man vill – hur man har det, hur man mår, om något hänt under dagen som påverkar ens känsloläge. Det är ett sätt att erkänna att vi inte lägger av oss vårt övriga liv bara för att vi går in i ett möte. Om något viktigt hänt på jobbet, om jag är orolig för min sjuka katt, om jag har sovit dåligt – sådant påverkar hur jag betar mig under mötet: hur mycket energi jag har, hur känslig jag är, osv. En personlig rapport är en bra start på en träff. Den gör att vi sedan lättare kan fokusera på det som är träffens tema.

Utvärderingar är viktiga i ickevåldsrörelsens arbete för att utveckla och finslipa mötesformerna.

Det kan vara bra att bestämma hur lång tid varje moment får ta. På så sätt hinns alla momenten med inom den avsatta tiden. (Om man inte gör detta får i regel de punkter som kommer senare i mötet mindre tid än de som ligger i början.) Det är tidsunderlättarens uppgift att se till att detta tidsschema hålls.”

Om ni vill använda dessa redskap, börja första samlingen med att välja underlättare. Avsluta sedan gärna med att bestämma roller inför nästa träff.

Så här skulle en samling kunna läggas upp om man avsätter en och en halv timme:

15 min Personlig rapport.

20 min Läsa ur Uppropet, kort tystnad, runda: ”Vilka tankar och känslor väcks hos mig?”

50 min Läsa studieplanens text, samtala kring två eller tre av frågorna.

5 min Utvärderingsrunda.

***

Första samlingen

Tema: Att se våldet – i oss själva, i våra gemenskaper och i världen.

Läs stycken 02, 26, 30, 33, 36, 39.

I Uppropet ges många exempel på våldets olika gestalter. En del former ingår på ett tydligare sätt i begreppet våld än andra. I JPC reflekterar författarna vidare kring mer dolda typer av våld.

”På samhällsnivå visar sig våld ofta på ett indirekt sätt, gömt i ekonomiska, sociala och politiska strukturer som begränsar eller förvägrar åtminstone delar av befolkningen basala livsförnödenheter så som mat, värdigt boende, grundläggande hälsovård och utbildning. Detta brukar kallas för strukturellt våld. Det är svårt att exakt definiera denna vidgade förståelse av våld, och begreppet är inte helt okontroversiellt. ... Ett indirekt stöd för detta perspektiv kan man dock finna i begreppet ’strukturell synd’ som är en del av Katolska kyrkans sociallära.” (s 36)

Strukturellt våld är alltså när orättvisor eller våld är inbyggda i institutioner, strukturer och lagar. Ett exempel är att handelshinder mot fattiga länder kan bidra till hunger för lokala bönder som får svårt att sälja sina produkter. Ett annat är hur romer i många länder bara erbjuds bostad i slum-liknande områden, vilket förstärker ett utanförskap. Det är svårt, ja ofta omöjligt, att dra sig ur dessa strukturer som individ. Det är saker vi behöver jobba med tillsammans. Att stödja rättvis handel är till exempel ett sätt att motverka orättvisa handelsstrukturer.

En del former av våld är så normaliserade att de ses som självklara, skriver JPC, och kallar detta för ”vanemässigt våld”. Exempel som de ger är ”arrogant exploatering av vatten och andra naturresurser, skövling av skogar och utrotandet av djurarter”. (s 37)

Frågor:

Var ser du våld runt omkring dig? Vad av allt det som uppropet räknar upp känner du dig särskilt berörd av eller manad att engagera dig mot?

Hur påverkar er församling och era hushåll omvärlden genom sin konsumtion? Välj några varor, till exempel kaffe, bananer och kött, och prata om vilket potentiellt våld som kan finnas bakom dessa produkter i form av skador på arbetare, miljö och djur. Vilka alternativ finns? Dela tips med varandra.

Ibland råder en tystnadens kultur kring våld. ”Offrens röster börjar höras, men alltför ofta är våldet gömt och befast i orättvisa strukturer, och de ansvariga ställs inte till svars. Åtagandet att gå den rättfärdiga fredens väg kräver modet att avslöja våldets dynamik och dess destruktiva konsekvenser för människor och för skapelsens integritet. Det handlar om att synliggöra både offer och förövare.” (JPC s 34)

Fundera över exempel på dolt våld i Sverige.

Finns det något beteende eller mönster i er församling som skulle kunna betecknas som våldsamt? Våldsamt är ju ett starkt ord, men till exempel kan fördömande eller nedlåtande språk såra. Man pratar ibland om kulturellt våld, och menar då föreställningar som legitimerar våld eller orättvisor. Det har genom historien ofta handlat om att vissa grupper av människor har ansetts vara mindre värda. Fundera över om det finns tankemönster idag som rättfärdigar att vissa behandlas sämre än andra.

En del av rottrådarna för våldets logik, menar författarna till *Just Peace Companion*, handlar om hur man ser på människans natur och villkoren för hennes existens. Synen att människorna är helt underkastade kampen för överlevnad där bara de starkaste och mest dugliga klarar sig underblåser våld, skriver de. ”Denna påstått realistiska uppfattning förnekar både mänsklig frihet och ansvar samt människans kapacitet för medkänsla och solidaritet”. I motsättning till detta finns

inom alla religioner en annan ansats, en tro på att det är möjligt att skapa relationer som präglas av ömsesidighet och samarbete. Våldet är inte inbyggt i den mänskliga naturen. (s 33f) **Håller ni med? Vad borde prägla en kristen människosyn?**

***

Andra samlingen

Tema: Att utforska evangeliets budskap om ickevåld.

Läs stycken 3, 4, 5.

Det är framför allt Jesus liv och budskap som ligger till grund för uppropet. ”Den rättfärdiga fredens väg hämtar sin inriktning från avståndstagandet från våld som Jesus lär ut i bergspredikan och syftar till att utmana och bryta våldets spiral genom att omvandla konflikter och acceptera motparten som en partner i ansträngningarna för att återupprätta goda relationer i gemenskapen.” (JPC s 37) Läs gärna ur bergspredikan tillsammans (t ex Matt 5:1-12, 43-48). Den har kallats ett manifest för gudsriket och förmedlar den ickevåldets livshållning som Jesus gestaltade.

I uppropet läser vi, under punkt 28: ”Inom fredsutbildning förespråkas aktivt ickevåld som ses som en oöverträffad resurs för förändring som praktiserats och uppskattats i olika traditioner och kulturer.” Det står dock inte så mycket i uppropet om vad som menas med ickevåld. Kristna fredsrörelsen har på sin hemsida en ”snabbguide” i ickevåld (www.krf.se/en-guide-till-ickevald). Där utgår de från tre rubriker: ickevåldets principer, metoder och livsstil. Skriv ut sidan i förväg om ni vill ha en översikt över ett vanligt sätt att beskriva ickevåld.

När man pratar om kristet ickevåld och fredsarbete får man ibland höra invändningar om att Bibeln är full av våld. Det stämmer. Bibeln innehåller många olika slags texter, och bibelläsning innebär alltid

tolkning. Vi vet av historien att många våldsamma handlingar och orättvisor har försvarats med hänvisning till bibeltexter. Författarna till JPC reflekterar över hur vi kan läsa Bibeln med medvetenhet och ansvar. ”En bra metod är att noggrant syna tidens tecken och tolka dem i evangeliets ljus, att identifiera de centrala kännetecknen och låta evangeliernas budskap kasta ljus över dem. Viktiga etiska frågor som fattigdom, våld och förtryck formar vilka frågor vi ställer till Skriften.” (s 28) Jesus förhållningssätt till människor och hans budskap om en Gud som älskar både onda och goda får vara våra ledstjärnor då vi tolkar andra bibeltexter.

Frågor:

Om Guds sätt att bemöta fiender skriver JPC: ”Fred och ickevåld är i centrum av de Goda Nyheterna, eftersom Gud väljer att förlåta sina fiender istället för att förgöra dem, satsar allt på att söka upp dem och rädda dem, och låter sin son Jesus Kristus oförskyllt lida för att kalla oss tillbaka till sig. Utan detta sätt att behandla fiender skulle det inte finnas något evangelium, inga goda nyheter – bara ett förevigande av hämndens och förstörelsens eviga kretslopp.” (s 78) **Vad betyder kall-elsen till fiendekärlek i ditt liv? Hur kan vi prata om till exempel terrorister eller mobbare på ett sätt som bejakar deras människovärde?**

Som efterföljare till Jesus Kristus kallas vi att vara en kraft bland människor för Guds rättfärdiga fred. Det innebär bland annat ”att vara närvarande på platser där freden hotas, att vara Guds sändebud för försoning, att medla i konfliktsituationer, att ge mod åt de trötta och att trösta dem som sörjer (Matt 5:4; 2 Kor 1:3f; 5, 19f).” (JPC s 20) **Välj ett par av de uppgifter som nämns och reflektera kring vad det skulle kunna betyda konkret.**

Hur kan vi arbeta med de konflikter som uppstår bland oss så att vi varken sopar problem under mattan eller sårar varandra? En princip som lyfts fram inom ickevåldstraditionen är den att skilja på sak och person, att aktivt motarbeta dåliga handlingar och strukturer

men göra det med respekt för alla inblandade personer. Martin Luther King har med detta som en av hans sex principer för ickevåld: ”Icke-våld strävar efter att besegra orättvisor, inte personer. Icke-våld inser att de som gör ont också är offer och inte onda människor.” **Kan detta förhållningssätt vara en inspiration när konflikter, eller övergrepp, i vår närhet manar oss att agera?**

***

Tredje samlingen

Tema: Utmaningar som ligger framför oss

Läs stycken 34/35 (miljö/klimat), 37/38 (ekonomiska system), 41 (fredsfrågor/krig).

Några reflektioner utifrån ett svenskt perspektiv:

Miljö och klimat. Dessa frågor hänger oundvikligen ihop med möjligheten att avveckla krigen i världen. Om marker och vattentillgångar förstörs leder det till skarpa konflikter mellan grupper och stater som kämpar om samma resurser. Vi som lever i Sverige är privilegierade, vi drabbas inte av extrem torka eller orkaner. Däremot är vi med och belastar klimat och miljö flera gånger mer än vad vi ”har rätt till” enligt beräkningar (se till exempel Världsnaturfondens sida om ekologiska fotavtryck, <http://www.wwf.se/vrt-arbete/ekologiska-fotavtryck/1127697-ekologiska-fotavtryck>). Trots dessa fakta är det få politiker i Sverige som vågar driva en radikal klimatpolitik. Vad skulle behövas för att få till stånd politiska beslut för en långsiktig hållbarhet?

Ekonomi och orättvisor. Styckena 37 och 38 nämner många förslag på hur man kan ställa om det ekonomiska systemet till en ”livets ekonomi”, alltså en ekonomi som sätter människors behov och ekologisk hållbarhet i första rummet. Ett par grundbultar är hållbar produktion och konsumtion samt tillväxt genom omfördelning. I Sverige diskuteras sällan tillväxt-dogmen; ständig ekonomisk tillväxt är en out-

talad förutsättning i nyhetsrapportering och offentliga samtal. Många känner att de har för dåliga kunskaper för att ge sig in i samtal om tillväxt och andra aspekter av det nuvarande ekonomiska systemet. Men har vi råd att lämna en så avgörande fråga i ”experternas” händer? Hur kan vi stötta varandra att bilda oss en uppfattning och delta i samtalet?

Fred och krig. Sverige är en av världens stora vapenexportörer. Riktlinjerna för denna export håller på att ses över, bland annat för att många är överens om att regler och praxis inte följs åt. Enligt nuvarande riktlinjer bör Sverige inte tillåta export av krigsmateriel till länder som grovt kränker mänskliga rättigheter – men vi säljer till Saudiarabien och Bahrein – till länder som är i väpnad konflikt – men vi säljer till USA och Storbritannien – eller till stater som har inre väpnade konflikter – men vi säljer till Indien och Thailand. Ofta hittas svenska vapen i väpnade konflikter, exempel från de senaste åren är Syrien och Somalia, på grund av att de smugglats dit eller att den köpare Sverige sålde till i sin tur sålt dem vidare. Vad är vårt ansvar som svenska medborgare för de skador som svenska vapen orsakar? De som drabbas har ju inte rösträtt till Sveriges riksdag och får inte vara med och påverka dessa beslut.

Läs stycken 22, 23, 24.

I uppropet nämns ”rättmätiga polisinsatser”. Detta begrepp, på engelska *just policing*, kommer ur ett pågående samtal inom Kyrkornas Världsråd kring hur man ska förhålla sig till så kallade ”humanitära interventioner”. Hur bör världssamfundet agera då det finns ett överhängande hot att en utsatt grupp dödas? Är det möjligt att begränsa våldsanvändningen till situationer där hoten mot människors liv är akuta? Kan man tänka sig en global polisstyrka som skulle kunna agera där människoliv hotas, men med andra metoder och en annan logik än militären? Syftet skulle i så fall aldrig vara att nedkämpa andra styrkor, utan bara att undanröja omedelbara hot. Medlemskyrkorna har inte kommit fram till något gemensamt förslag om detta, utan pekar på behovet av fortsatta samtal. Vad man däremot är överens

om är det stora behovet av satsningar på förebyggande arbete samt att mer resurser krävs till träning av människor för preventiv närvaro (det arbete fredsobservatörer och följeslagare utför) och ickevåldsliga ingripanden (JPC s 101).

Frågor:

Läs Diana Francis text om mänsklighetens relation till våldets makt (sist i studieplanen). Hon skriver att ”vi är en del av en våldsberoende kultur”. **Håller du med henne? Har denna studiecirkel gett dig några tankar om hur vi skulle kunna bekämpa ”myten om våldets makt”?**

Föreställ er att Sverige skulle lägga ner det militära försvaret och istället utbilda folk i hur man kan göra motstånd mot ockupanter genom ickevåld och olydnad. Känns det skrämmande? Skulle det på något sätt kunna kännas tryggare?

Är det något av dessa områden som du är eller vill bli engagerad i? Dela erfarenheter med varandra.

Finns det någon utmaning där ni som församling skulle kunna ta ett större ansvar än ni gör idag?

***

Fjärde samlingen

Tema: Icke-våld som livsstil och metoder för förändring, om utbildning och fördjupning.

Läs stycken 8, 9, 13, 17, 21, 27, 28.

Kyrkorna, liksom andra religiösa samfund, har ett särskilt ansvar i fredsarbetet men också särskilda resurser. Tyvärr har dessa resurser ibland fallit i glömska, och kristna har bidragit till våldet i världen. *Just Peace Companion* lyfter fram hur viktigt det är att rikta blicken inåt

och se det egna ansvaret. ”Människor har förmåga att omvandla våldets destruktiva energi till en konstruktiv kraft i livets tjänst. Kampen mot våldets ande, logik och praxis innebär mer än att utveckla och använda fredliga metoder för att hantera konflikter. Det är en moralisk och andlig kamp där religiösa gemenskaper måste ta ledningen, och börja med en utvärdering av deras egen roll i uppkomsten av en våldets kultur.” (s 34)

Fred handlar om tankemönster och handlingsvanor, och därför kan fred faktiskt läras ut, skriver författarna till JPC. Det handlar både om att förmedla kunskap om konkreta metoder för konflikthantering och fred, och om karaktärsdaning. Några delar som de tycker borde ingå i en sådan utbildning i ett kristet sammanhang är: att fördjupa sin förståelse av bibelns fredstexter, utforska hur vi tänker om dem som är potentiella fiender, ta ansvar för påverkan på miljö och klimat, låta bön för fred vara en framträdande del av kyrkans förbön, och att öva in ickevåldsliga sätt att hantera provokationer. (s 39) Vad gäller det sistnämnda kan man kontakta Kristna fredsrorelsen eller Bilda (se <http://bilda.nu/sv/Studiematerial/Fred-och-ickevald/> för material) för att få vägledning i hur man konkret övar ingripande vid övergrepp eller spända situationer i vardagen.

Den rättfärdiga freden är inte ett statiskt tillstånd utan en ständig process. För att underlätta processen behöver vi arbeta med att bygga en fredskultur. Om innehållet i denna skriver författarna till JPC: ”Den behöver odla en kapacitet för öppenhet inför den andre och inför det oväntade, en ständig beredskap att ompröva sin hållning ... Den innebär en kamp mot alla former av etnocentrism, främlingsfientlighet och ideologier som underblåser fiendskap.” (s 41) Andra aspekter som lyfts fram är: att vara redo att förlåta, att söka försoning, att sträcka ut en hand till den som hamnat utanför gemenskapen, och att acceptera att sårbarhet är en grundläggande dimension av att vara människa. (s 46)

Frågor:

I stycket ovan nämns många exempel på byggstenar för en fredskultur. Är det några av dem som känns mer angelägna än andra för er?

Om den andliga sidan av fredsutbildningen skriver JPC:

”För att formas efter Kristus behöver vi praktisera andliga övningar som hjälper oss att låta freden ta gestalt i våra kroppar:

Gemensamma gudstjänster där vi får näring genom Ordet och Måltiden.

Förböner som skapas ur insikten om att vi ska ikläda oss Kristi sinne-lag.

Söka och erbjuda förlåtelse för att leva med trovärdighet själva och för att skapa utrymme för andra som behöver uttrycka ånger.

Tvätta varandras fötter och så öva oss i att tjäna varandra.

Åta oss att fasta under vissa perioder för att ompröva våra konsumtionsmönster och relationer till varandra och till jorden.

Uthålligt praktisera omsorg om andra, särskilt om dem som är i stort behov av helande, befrielse och försoning.

Uthålligt praktisera omsorg om jorden.” (s 47)

Håller ni med om att detta är resurser för fred inom den kristna traditionen? Vilka andra finns? Hur skulle er församling kunna utnyttja dem bättre?

”Arbetet för fred präglas ofta av besvikelser och misslyckanden. Vari-från får vi styrka att förbli trofasta och kämpa på trots motgångar?

Vi är som kristna kallade att upprätthålla hoppet (Rom 5:1, 8:18, 1 Peter 1:3). Hopp är inte detsamma som optimism. Optimism handlar om vår bedömning av hur vi kan förändra situationen med hjälp av våra egna resurser och krafter. Hoppet, å andra sidan, är något som kommer från Gud som är upphovet till all fred och försoning. Hopp är något som vi upptäcker, något som drar oss framåt och in i fredens mysterium. Det kan uppstå på oväntade platser och på överraskande sätt.” (JPC s 47) **Känner du igen detta, att hoppet kan dyka upp trots svåra omständigheter?**

Hur skulle ni vilja gå vidare i er egen fredsutbildning? Läs ”Marks of a Just Peace Church” från the United Church of Christ (ett reformert amerikanskt kyrkosamfund) nedan. Finns där något som ni inspireras av?

Uttalande från United Church of Christ, USA

Detta uttalande ”bekräftar the United Church of Christ som en ‘rättfärdig fred-kyrka’, och definierar rättfärdig fred som relationer av vänskap, rättvisa och gemensam säkerhet från våld”.

Generalsynoden ”bekräftar att följande är tecken på en rättfärdig fred-kyrka, och kallar varje lokal församling att bli:

En hoppets gemenskap som tror att rättfärdig fred är möjlig och arbetar mot detta mål, och som kommunicerar till omvärlden glädjen över och möjligheten av rättfärdig fred.

En börens och lovprisningens gemenskap som finner sin identitet i rättvisa och fredsbyggande och de goda nyheter om fred som är Jesus Kristus.

En gemenskap för teologisk reflektion som studerar Skriften, den kristna berättelsen och hur Anden verkar i kampen mot orättvisor och förtryck.

En gemenskap för andlig näring och stöd där man älskar varandra och ger varandra kraft i arbetet för en rättfärdig fred.

En gemenskap med ärliga och öppna konflikter, en zon där menings-skiljaktigheter kan uttryckas, utforskas och arbetas igenom i ömsesidig vänskap och växt.

En gemenskap som bemyndigar och tränar människor för freds- och rättvisearbete.

En gemenskap för ekonomiskt stöd som utvecklar program och institutioner för en rättfärdig fred.

En gemenskap som är solidarisk med de fattiga och som strävar efter att vara närvarande på platser präglade av förtryck, fattigdom och våld, som står med de förtryckta i kampen att göra motstånd mot och förändra detta onda.

En gemenskap som är lojal med Gud och med hela den mänskliga gemenskapen snarare än med någon nation eller annan rivaliserande kyrkan.

En gemenskap som inte erkänner några fiender, som är villig att ta risker och vara sårbar, villig att ta överraskande initiativ för att omvandla situationer av ovänskap. En gemenskap som känner ånger och erkänner sin egen skuld och inblandning i strukturella orättvisor och våld, redo att bejaka sin insnärjning i ondskan, redo att omvända sig mot nytt liv.

En motståndets gemenskap som går emot de sociala strukturer som liknöt accepterar våld och orättvisor.

En engagemangets gemenskap, redo att gå en extra mil, och sen en mil till, i sökandet efter fred och rättvisa.

En gemenskap med politiskt och socialt engagemang, i regelbunden dialog med det politiska systemet, med i nätverk för freds- och rättvisearbete, som vittnar för den rättfärdiga freden i lokalsamhället och i landet och som deltar i den sociala och politiska kampen för att förverkliga den rättfärdiga freden.”

(Från s 212-213 i Just Peace Companion, översatt av Annika Spalde)

***

Slutord

Jesus gestaltade i sitt liv vad man skulle kunna kalla fullskaligt fredsbyggande. Han stör den falska samhällsfreden genom aktioner för att väcka människor att se behovet av rättvisa. Men han praktiserar också, och lär ut, det som idag kallas för reparativ rättvisa: ett förhållningssätt till övergrepp och konflikter där straff inte står i centrum utan gottgörelse och helande av personer och relationer. Man skulle kunna studera evangelierna i årtionden och ständigt upptäcka nya sidor av deras fredsbudskap. Förhoppningsvis har ni genom detta studiematerial inspirerats att fortsätta på den rättvisa fredens väg. Må vi uppmuntra varandra att genom bön, studier och handlingar förverkliga något av Guds fredsrike redan här och nu.

Ur antologin *Jesus och ickevåld*, från kapitlet av Diana Francis. (Skriften kan beställas från Kristna freds rörelsen, se www.krf.se/publikationer)

”Hade Jesus rätt när han kallade oss till ett liv utan våld, eller var han bara en drömmare? Det är inte många som tror på hans radikala budskap, vare sig de kallar sig själva kristna eller inte. Och kyrkan har i stort sett utarbetat sin egen lära som inte bara tillåter utan även helgar våldet. Hur är det möjligt att Jesu lära, som är så kraftfull och enkel, och som uttrycks inte bara i hans ord, utan också i hans liv och död, har kunnat bli så förvrängd? Hur har vi kunnat få för oss att denne milde revolutionär skulle kunna betjäna tyranner, välsigna arméer, tortera irrlärare och välsigna världsherravälden? Hur har hans namn kunnat bli så missbrukat?

Jag tror att vår kollektiva brist på trohet stammar från vårt beroende av våldets makt, och att detta matchas och stimuleras av vår rädsla för den. Som människor är vi rädda för vår sårbarhet och svaghet och vi försöker avlägsna detta genom att övervinna andra i en oändlig och dödlig tävlan om dominans. Och världen gör denna form av makt till en dygd. Detta är vad som vinner respekt och status, och som ger ära. På kejsar Konstantins tid blev alltså kristendomen inlemmad som en del av imperiet och allt som därtill hörde. Kristendomen blev ”anpassad till världen”. Augustinus försökte slå en moralisk bro mellan Kristi värld och den våldsamma maktens värld när han utvecklade teorin om ”det rättfärdiga kriget”. Alltsedan dess har kristna kämpat med att rättfärdiga och styra det som till sin natur är orättfärdigt och oreglerligt.

I ett längre historiskt perspektiv skulle vi kanske kunna identifiera den process genom vilken kristendomen togs i tjänst av statsmakten och imperiet, men det ger oss inte nödvändigtvis mod att själva gå utöver de normer och säkerhetsregler som gäller i vårt eget samhälle. De ibland oss som bor i rika länder håller gärna fast vid de privilegier som vi har ärvt, ofta på andras bekostnad. Vi lever bortskämda och beskyddade liv och vi njuter av våra privilegier även om vi kanske också skäms för

dem. Och även då vi gör vårt bästa för att följa Jesus och att bry oss om andra människor har vi svårt att helt lita på hans metoder.

Vi är en del av en våldsberoende kultur. Vi kan inte riktigt slita oss från tanken att ”när allt annat kommer tillkorta” så fungerar våldet. Ändå innebär krig en motsägelse av alla de mänskliga värden vi omfattar och av själva kärnan i de mänskliga rättigheter och den demokrati som kan ses som grunden till varje civiliserad världsordning. Utifrån en logisk ståndpunkt har Jesus helt rätt: Vi kan inte så tistlar och skörda fikon. Vi kan endast skörda vad vi har sått. Om vi svarar på våld med att ge igen med samma mynt kan vi aldrig bryta cirkeln och istället införa relationer, beteenden och system som präglas av ickevåld.

Men myten om våldets makt att göra gott (liksom dyrkan av makten i sig) är djupt rotad. Den spänner över olika kulturer och den infekterar religioner. Det är en myt som är baserad på tre falska antaganden. Det första är att krig utkämpas för goda syften, medan de i praktiken mycket oftare till största delen motiveras av själviska intressen och politiska och personliga ambitioner. Det andra falska antagandet är att krig utkämpas som ”en sista utväg” medan vi i praktiken knappast ens har börjat utveckla alternativen, och på intet sätt utvecklat de instrument genom vilka dessa alternativ skulle kunna bli verklighet och vi har inte heller prövat och testat dem med tålamod och uthållighet så långt det någonsin går. Ända till alldeles nyligen har vi satt all vår tro till militarism och spenderat alla våra resurser på detta. Även i dessa dagar utgör det vi spenderar på ickevåldsalternativen en jämförelsevis mycket ringa summa.

Det tredje falska antagandet är att man kan lita på att krig, till skillnad från andra metoder, kommer att leverera de önskade målsättningarna. Detta är en uppenbar osanning åtminstone i hälften av alla fall, eftersom krig alltid medför förlorare lika väl som ”vinnare” och faktiskt gör alla parter till förlorare genom de förödande dödskälen och den förstörelse, den förkrympta eller omvända ekonomiska utvecklingen och de miljökatastrofer som krig alltid medför.” (s 16-18)